

จิต เวลามันจะคิด ปล่อยให้มันคิดไป จะไปไหนช่างมัน เราเอาสติตามรู้ๆๆ ไปอย่างเดียว
หลักธรรมชาติของมันว่า จิต ถ้ามี สิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก เขาจะเพิ่มพลังงานมากขึ้นทุกที เพราะฉะนั้น ในเมื่อจิตว่าง ว่าง
มันก็มีพลังอยู่ทางหนึ่ง เรียกว่า พลังงาน แต่ถ้าจิตมีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก มันจะมีพลังทางสติ

พลังงาน มันไม่เป็นไปเพื่อให้หมดกิเลส แต่พลังสติมันทำให้ คนเราหมดกิเลส

เราคิดๆๆ จิตที่มันคิดขึ้นมา นั่นแหละ จิตที่คิดเอง มันเป็นฉายาแห่งจิตใต้สำนึก
ในเมื่อเรามีสติกำหนดรู้ๆๆ เมื่อสติมีพลังเข้มแข็งขึ้น จิตใต้สำนึกมันก็ตื่นขึ้นมาทีละน้อยๆ
เราสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ได้

สมาธิในฉานสมาบัติ มีแต่สงบนิ่งๆๆ ไปจนกระทั่งร่างกายตัวตนไม่มี

เรียกว่าสมาธิในฌานสมาบัติ ความคิดความรู้อะไรต่างๆ มันไม่เกิด แต่มันมีแต่ตัวรู้ละเอียดไปเฉยๆ จุดสุดท้ายของมันก็คือ เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปฌาน ตั้งแต่ฌานที่ ๑ ถึงฌานที่ ๔ อรูปฌาน ตั้งแต่อากาศานัญญายตนะ วิญญูณัญญายตนะ อาภิญญัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ อันนี้เป็น อรูปฌาน

ผู้สำเร็จฌาน ๑ ถึงฌาน ๔ ตายแล้วไปเกิดเป็นพรหมมีรูป ผู้ที่สำเร็จฌาน ๕ คือ อากาศานัญญายตนะ ไปถึง เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นพรหมไม่มีรูป เขาเรียกว่า พรหมลูกฟ้า ไปนั่งอยู่ในฌานเฉยๆ พระพรหมที่เป็นรูปพรหมยังมีโอกาสไปฟังเทศน์ พระพุทธเจ้าได้ หรือบางที่อาจแสดงปาฏิหาริย์ไปช่วยเพื่อนฝูงที่บำเพ็ญเพียรอยู่ในป่าได้

แต่สมาธิที่เป็นฌานในอริยมรรค-อริยผล ที่แรกเราอาศัย บริกรรมภาวนา พอบริกรรมภาวนา จิตหยุดบริกรรมภาวนา จิตไป นิ่งว่างอยู่เฉยๆ พอนิ่งว่างสักพักหนึ่ง มันก็มีความรู้ผุดขึ้นๆๆ อย่างกับน้ำพุ อันนี้เรียกว่า สมาธิมีวิตก วิจาร แล้วก็มีปีติ มีสุข พอเกิดปีติ เกิดสุข ความคิดยิ่งผุดขึ้นมา เร็วขึ้นๆๆ แล้วมันจะไปถึงจุดๆ หนึ่ง จิตหยุดก็กลงไป นิ่งสว่าง สภาวะทั้งหลายมันจะปรากฏ การเกิด-ดับๆๆ ให้จิตรู้ตลอดเวลา ซึ่งหลวงปู่มั่นท่านว่า ฐิติภูต

ง